Комисия по правата на жените и равенството между половете

2012/2116(INI)

20.6.2012

ПРОЕКТОДОКЛАД

относно премахване на стереотипите, свързани с пола, в ЕС
(2012/2116(INI))

Комисия по правата на жените и равенството между половете

Докладчик: Kartika Tamara Liotard

PR_INI

СЪДЪРЖАНИЕ

Страница

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ 3

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ 8

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно премахване на стереотипите, свързани с пола, в ЕС
(2012/2116(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид Декларацията и платформата за действие от Пекин, приети от Четвъртата световна конференция за жените на 15 септември 1995 г., и резолюциите си от 18 май 2000 г. относно последващите действия във връзка с платформата за действие от Пекин[1], от 10 март 2005 г. относно последващите действия във връзка с Четвъртата световна конференция за жените – платформа за действие (Пекин+10)[2] и от 25 февруари 2010 г. относно Пекин + 15 – Програма за действие на ООН за равенство между половете[3],

– като взе предвид Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените от 1979 г.,

– като взе предвид член 2 от Договора за Европейския съюз, в който се подчертават общите ценности на държавите членки, като плурализъм, недискриминация, толерантност, справедливост, солидарност и равенство между жените и мъжете,

– като взе предвид член 19 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), в който се упоменава борбата с дискриминацията, основана на пола,

– като взе предвид заключенията на Съвета от 2 декември 1998 г., в които се установи, че годишната оценка на прилагането на Програмата за действие от Пекин ще включва количествени и качествени параметри и показатели за сравнение,

– като взе предвид общата декларация на министрите от ЕС, отговарящи по въпросите на равенството между половете, направена на 4 февруари 2005 г. в контекста на 10-годишния преглед на Програмата за действие от Пекин, в която наред с другото се потвърждава тяхната силна подкрепа и ангажираност по отношение на пълното и ефективно прилагане на Декларацията и Програмата за действие от Пекин,

– като взе предвид заключенията на Съвета от 2 и 3 юни 2005 г., в които държавите членки и Комисията се приканват да заздравят институционалните механизми за насърчаване на равенството между половете и да създадат рамка за оценка на прилагането на Програмата за действие от Пекин, с цел да се проследява по-последователно и систематично постигнатият напредък,

– като взе предвид Европейския пакт за равенство между мъжете и жените (2011-

[1] ОВ C 59, 23.2.2001 г., стр. 258.
[2] ОВ C 321E, 15.12.2005 г., стр. 247.
[3] ОВ C 348E, 21.12.2010 г., стр. 11.

2020 г.), приет от Европейския съвет през март 2011 г.[1],

– като взе предвид „Стратегията за равенство между жените и мъжете 2010–2015“ на Комисията, представена на 21 септември 20101 г. и придружаващия я работен документ относно действията за изпълнение на тази стратегия[2],

– като взе предвид своята резолюция от 3 септември 2008 г. относно влиянието на маркетинга и рекламите върху равенството между жените и мъжете[3],

– като взе предвид член 48 от своя правилник,

– като взе предвид доклада на комисията по правата на жените и равенството между половете (A7-0000/2012),

А. като има предвид, че член 8 от ДФЕС заявява, че във всичките си действия Съюзът полага усилия за премахване на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените;

Б. като има предвид, че на всички равнища в обществото и във всички възрастови групи все още съществуват стереотипи, оказващи въздействие върху начина, по който се възприемаме взаимно, посредством прекомерно опростени предположения относно социално конструираните норми, практики и убеждения, които често са културно и религиозно обусловени и подхранвани и които отразяват лежащите в основата им отношения на власт, и като има предвид, че всички преки и непреки форми на дискриминация, основана на пола, следва да бъдат премахнати, за да се гарантира на жените правото на равно третиране и да се промени културното възприятие, че в много отношения жените са пасивни или по-низши същества от мъжете;

Медии и образование

В. като има предвид, че основаната на пола дискриминация в медиите и рекламата все още е често срещана и улеснява възпроизвеждането на свързаните с пола стереотипи;

Г. като има предвид, че децата се сблъскват със свързаните с пола стереотипи на много ранна възраст посредством телевизионните сериали, телевизионните реклами, учебните материали и образователните програми, което оказва въздействие върху тяхното възприятие за препоръчителното поведение на мъжете и жените;

Пазар на труда

Д. като има предвид, че през 2011 г. заплащането на жените все още беше с 16,4 % по-ниско от това на мъжете за една и съща работа;

Е. като има предвид, че с оглед на баланса между професионалния и личния живот,

[1] Приложение към Заключенията на Съвета от 7 март 2011 г.
[2] COM(2010)0491, SEC(2010)1080.
[3] ОВ C 291E, 4.12.2009 г., стр. 43.

жените като цяло са непропорционално представени на „гъвкавите работни места“, което показва, че традиционното убеждение, че жените носят основната отговорност по грижите за семейството, продължава и до днес, и това ги принуждава да приемат работа на непълно работно време и ограничава възможностите им на пазара на труда;

Ж. като има предвид, че свързаните с пола стереотипи ограничават възможностите на пазара на труда, по-специално за жените в специфичните сектори, доминирани от мъжете, като например пожарното дело и строителството;

Вземане на икономически и политически решения

З. като има предвид, че според проучване на Комисията от 2011 г. през 2012 г. в Европейския съюз 14 % от членовете на управителните съвети на най-големите дружества, регистрирани на борсата, са жени, което показва съществуването на т.нар. „стъклен таван“, който възпрепятства жените да си осигурят позиции във висшето управление;

И. като има предвид, че макар да се наблюдава известно подобрение през последните няколко години, жените продължават да са по-слабо представени в процесите на вземане на политически решения, както на национално равнище, така и на равнището на ЕС; като има предвид, че представителството на жените в националните правителства и парламенти е нараснало от 21 % през 2004 г. на 23 % през 2009 г., докато представителството на жените в Европейския парламент е нараснало от 30 % през 2004 г. на 35 % през 2009 г.;

Й. като има предвид, че свързаните с пола стереотипи трябва да бъдат премахнати, тъй като те ограничават амбициите на младите жени и намаляват склонността на жените да кандидатстват за управленски позиции в областта на вземането на финансови, икономически и политически решения както в публичния, така и в частния сектор;

Действия на ЕС

1. Отбелязва сериозната липса на напредък в изпълнението на ангажиментите, поети като част от Програмата за действие от Пекин, и подчертава необходимостта от нови показатели в областта на свързаните с пола стереотипи, както и от аналитични доклади на равнището на ЕС, и приканва Европейския институт за равенство между половете да предприеме действия по този въпрос;

2. отбелязва, че въпреки ангажимента на ЕС за равенство между мъжете и жените, все още съществуват празноти в законодателството, предвиждащо недискриминация срещу жените и равенство между половете в областта на социалната сигурност, образованието и медиите, подчертава необходимостта от ново законодателство в тези области и призовава Комисията да вземе предвид въпроса за равенството между половете във всички области на политиката;

3. призовава Комисията и държавите членки да използват Европейския социален фонд (ЕСФ) за борба със свързаните с пола стереотипи в различните професии чрез положителна дискриминация, обучение през целия живот и насърчаване на

момичетата да следват в области, които не се възприемат традиционно като „женски“;

Образование и медии

4. подчертава необходимостта от специални курсове за професионално ориентиране в основните и средните училища и във висшите учебни заведения с цел да се информират младите хора относно отрицателните последствия от свързаните с пола стереотипи и да бъдат те насърчени да следват и да започнат професионални кариери, които в миналото са били считани за типично „мъжки“ или „женски“; изисква предоставянето на подпомагане за всяко действие, имащо за цел да намали доминирането на свързаните с пола стереотипи сред децата;

5. привлича вниманието към факта, че свързаните с пола стереотипи в рекламите, показвани по време на детски телевизионни програми, представляват особен проблем, тъй като имат потенциално въздействие върху половото социализиране и съответно върху представите на децата за самите тях, за членовете на семейството им и за външния свят, и подчертава важността на това, да се намали излагането на децата на въздействието на свързани с пола стереотипи от възможно най-ранна възраст;

6. подчертава необходимостта от провеждане на специални курсове относно свързаните с пола стереотипи в медиите за националните комитети по стандартите в рекламата и органите за саморегулиране, за да се увеличи осведомеността относно отрицателното въздействие на образите, внушаващи свързана с пола дискриминация, показвани в телевизията и в маркетингови и рекламни кампании;

Пазар на труда

7. обръща внимание на нарастващата загриженост относно отрицателното въздействие на свързаните с пола стереотипи върху разликата в заплащането на жените и мъжете от 16,4% и призовава Комисията и държавите членки да вземат предвид тази загриженост при разработването на нови политики;

8. подчертава необходимостта от дейности по повишаване на осведомеността с цел да се информират работодателите и работниците за връзката между свързаните с пола стереотипи и разликата в заплащането на жените и мъжете, да се информират другите заинтересовани лица в обществото относно факта, че свързаните с пола стереотипи намаляват възможностите на жените както на пазара на труда, така и в техния личен живот, и да се насърчи прозрачността в публичните и частните дружества и агенции;

9. призовава Комисията да насърчава квотите за професии, които традиционно се считат за „мъжки“, тъй като стереотипите произтичат също така от недостатъчния брой жени на определени постове; отбелязва, че във връзка с това наличието на повече жени в традиционно „мъжки“ професии ще отслаби преобладаването на тези стереотипи;

10. припомня на Комисията, че възрастните жени са особено засегнати от разликите в

заплащането на жените и мъжете, тъй като тя увеличава риска от крайна и постоянна бедност, след като жените достигнат пенсионна възраст;

11. отбелязва, че вероятността възрастните жени да изпаднат в бедност, когато достигнат възрастта за пенсиониране, ще се увеличи в резултат от новите пенсионни правила в ЕС; поради това подчертава важността на това, да не се подкрепят такива изменения в Бялата книга, които ще увеличат разликата в пенсиите между мъжете и жените;

Вземане на икономически и политически решения

12. привлича вниманието върху факта, че представителството на жените в националните правителства беше 23 % през 2009 г., и приветства идеята за въвеждане на квоти с цел да се увеличи броят на жените в националните правителства и парламенти, както и в институциите на ЕС;

Други действия

13. призовава държавите членки да обмислят своите основни предположения относно жените и мъжете на пазара на труда, тъй като стереотипите могат да увеличат професионалната сегрегация и разликата в заплащането между жените и мъжете;

14. призовава Комисията и националните правителства на държавите членки да насърчават повече изследвания относно свързаните с пола стереотипи и да съберат допълнителни данни относно свързаните с пола стереотипи, като разработят повече показатели за свързаните с пола стереотипи;

15. призовава Комисията да изиска настоятелно от държавите членки да спазват ангажиментите, поети в Европейски пакт за равенство между половете;

16. насърчава Европейския институт за равенство между половете и различните национални институти за равенство между половете да насърчават по-нататъшните изследвания на причините, лежащи в основата на свързаните с пола стереотипи, и на въздействието на стереотипите върху равенството между половете, също така подчертава важността на обмена на нови идеи и проучвания относно най-добрите практики с оглед на премахването на свързаните с пола стереотипи в държавите членки и институциите на ЕС;

17. припомня на Комисията резолюцията на Парламента от 3 септември 2008 г. относно влиянието на маркетинга и рекламата върху равенството между жените и мъжете и я призовава да изпълни препоръките, направени в тази резолюция;

18. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Съвета, на Комисията и на правителствата и парламентите на държавите членки.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

На 15 септември 1995 г. в Пекин се състоя Четвъртата световна конференция за жените, по време на която бе приета Декларацията от Пекин и Платформата за действие. Конференцията имаше за цел „премахването на пречките пред активното участие на жените във всички сфери на публичния и частния живот чрез пълен и равен принос в процесите на вземане на решения в икономическата, социалната, културната и политическата области“. Като основен документ за всяка дейност, свързана с равенството между половете, на международно равнище, в него се отбелязва, че равенството между половете е право на човека и предпоставка за равенство, развитие и мир. Европейският парламент прави ежегодно преглед на напредъка в постигането на целите, определени през 1995 г.

Платформата за действие определи програма за следните дванадесет области: бедност, образование и обучение, здраве, насилие, въоръжени конфликти, икономика, власт и вземане на решения, институционални механизми, права на човека, медии, околна среда и въпроси, свързани с децата от женски пол. За да бъде ограничен проблемът, този доклад се съсредоточава върху причините за свързаните с пола стереотипи в областите на образованието, медиите, рекламата, пазара на труда и вземането на решения.

От 1995 г. досега Европейският парламент е приел три резолюции относно правата на жените като последващи действия след Конференцията. През 2000 г. Парламентът прие резолюция относно последващите действия във връзка с платформата за действие от Пекин [1], през 2005 г. той прие резолюция относно Пекин + 10[2], през 2010 г. – резолюция относно Пекин + 15[3]. Освен това на 3 септември 2008 г. Комисията прие резолюция относно влиянието на маркетинга и рекламите върху равенството между жените и мъжете[4].

Освен това не следва да се забравя, че равенството между половете е основно право на човека. Съгласно член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз „във всички негови дейности Съюзът полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените“.

Въпреки това, повече от 15 години след Конференцията свързаните с пола стереотипи и неравенството между половете днес продължават да бъдат разпространени проблеми в Европейския съюз. Стереотипите в предположенията относно жените на пазара на труда водят до професионална сегрегация и разлика в заплащането между жените и мъжете. Разликата в заплащането между жените и мъжете от 16,4 % през 2010 г. показва сериозността на този проблем. Освен това жените често са по-слабо представени или видими в медиите или пък биват представяни в медиите в роли, традиционно считани за „женски“, което насърчава още по-голяма дискриминация в

[1] ОВ C 59, 23.2.2001 г., стр. 258.
[2] ОВ C 320 E, 15.12.2005 г., стр. 247.
[3] ОВ C 348 E, 21.12.2010 г., стр. 11.
[4] ОВ C 295 E, 4.12.2009 г., стр. 43.

различни области на обществото и възрастови групи.

Преобладаването на отрицателните стереотипи, свързани с пола, които се основават на обществените убеждения и нагласи, оказва въздействие върху жените и ограничава техните възможности и избори в социалната, икономическата и политическата сфери. За да бъде решен проблемът на липсата на жени на високите равнища на вземане на икономически и политически решения, трябва да бъдат предприети действия срещу продължаващото съществуване на свързаните с пола стереотипи на всички равнища на обществото;

Поради това целта на настоящия доклад е да намали преобладаването в ЕС на отрицателните стереотипи, свързани с пола, които ограничават възможностите и шансовете на мъжете, но още повече на жените. Необходими са нови политики и законодателство на ЕС за преодоляване на свързаните с пола стереотипи в областите на образованието, медиите и рекламата, пазара на труда и вземането на икономически и политически решения.
С цел да се увеличи участието на жените на пазара на труда и във вземането на икономически и политически решения, следва да бъдат разгледани следните въпроси:

- Свързаните с пола стереотипи в началното и средното училище въздействат върху възприятието на малките деца и подрастващите за начините на поведение на мъжете и жените. Поради това следва да бъдат въведени специални образователни програми и учебни материали, в които мъжете и жените вече да не се използват като примери в техните „традиционни роли“, т.е. мъжът като печелещият прехраната за семейството, а жената като полагащата грижи за децата;

- По отношение на медиите и рекламата трябва също така да се отбележи, че гледането на телевизия без надзор сред децата и подрастващите на много ранна възраст нараства. Поради това отрицателните стереотипи, свързани с пола, имат значително въздействие върху самоувереността и самочувствието на младите жени, по-специално на подрастващите момичета, което води до ограничаване на техните амбиции, избори и възможности за бъдеща кариера. Като се има предвид значителното въздействие на медиите върху възприятието на хората за равенството между половете, налице е необходимост от курсове със специална ориентация за повишаване на осведомеността на членовете на комитетите по стандартите в рекламата и органите за саморегулиране относно отрицателното въздействие на дискриминацията, основана на пола, и свързаните с пола стереотипи в медиите;

- Непропорционалното представителство на жените на работни места на непълно работно време и разликата в заплащането на жените и мъжете показват ясно, че свързаните с пола стереотипи водят до основана на пола дискриминация на пазара на труда. Поради това са необходими кампании за повишаване на осведомеността, чрез които да бъдат информирани работодателите, работниците и заинтересованите лица за връзката между свързаните с пола стереотипи и разликата в заплащането на жените и мъжете и за връзката между работата на непълно работно време и по-ниските пенсии, когато хората достигнат пенсионна

възраст;

- Също така съществува силна връзка между свързаните с пола стереотипи и по-слабото представителство на жените във вземането на политически и икономически решения, както в публичната, така частната сфера, включително в националните парламенти и правителствата на държавите членки и в институциите на ЕС. Това показва не само „стъкления таван“, с който се сблъскват жените, но също така и факта, че стереотипите ограничават амбициите на жените за изграждане на кариера.

Разликата в заплащането на жените и мъжете от 16,4 % не само поставя жените в неблагоприятно положение, то също така има сериозно отрицателно въздействие върху техните пенсионни права. Както жените, така и мъжете са изложени на свързани с пола стереотипи през целия си живот; от очакванията за това, как следва да се държат момчетата и момичетата в основното и средното училище, до специфичните очаквания по-късно в живота по отношение на избора на кариера и представянето им на пазара на труда. Твърде високия дял на жените на работни места на гъвкаво и непълно работно време показва, че традиционната представа за това, че отговорността по грижите за децата е на майката, все още е в сила днес, като ограничава нейния шанс на пазара на труда. С новите планове на ЕС за облекчаване на процедурите и ограниченията по отношение на уволняването и прекратяването на трудовите договори жените ще се окажат в още по-неблагоприятно положение и ще бъдат подложени на още по-голяма несигурност.

В допълнение към това отрицателното въздействие на свързаните с пола стереотипи достига връхната си точка, когато жените достигнат пенсионна възраст. Несигурността, предизвикана от гъвкавото работно време, в съчетание с разликата в заплащането на жените и мъжете увеличава шанса на жените да изпаднат в постоянна и крайна бедност, след като са достигнали пенсионна възраст. Поради това неравенството между мъжете и жените като резултат от свързаните с пола стереотипи има кумулативен характер; колкото повече жените са изложени на стереотипите, толкова по-големи са шансовете по-късно те да изпаднат в бедност. Този ефект се увеличава с новите планове на ЕС да се направят икономии от държавните пенсии и да се въведат повече правила за пенсионните фондове от втория стълб. Изместването на фокуса от държавните пенсии към пенсиите по втория стълб, като не се променят държавните пенсии, а се увеличат пенсиите по частния стълб, не само ще увеличи риска жените да изпаднат в бедност, то също така ще доведе до по-голяма разлика в доходите между възрастните мъже и жени.